

takoj, da dobimo tudi slovenski učitelji svoja akademična predavanja: dali nam boste priliko poslušati vaše vseučiliške profesorje. (Ploskanje.) Kako, o tem ne razpravljam.

Grem še dalje, gospoda! Ta ali oni slovanski učitelj-oče ima nadarjenega sina, ki bi ga rad dal v izpopolnitev njegovih študij na kako tujozemsko univerzo. A nima takih sredstev, da bi lahko vzdrževal svojega otroka. Prepričan sem, da dobi ta oče najhitrejšo podporo pri svojem tovarišu v tem ali onem mestu, ko bi rekel: „Tovariš, tako je, pomagaj mi!“ — Vem, da mu bo ta tovariš takoj pomagal, zakaj s tem ne bo storil le usluge svojemu tovarišu, temveč še večjo uslugo svojemu narodu. (Odobranje.)

Ne bom vas, velecejenjene tovarišice in dragi tovariši, dalje nadlegoval s svojim utemeljevanjem, zakaj živo sem uverjen, da ste o potrebi „Jugoslovanske učiteljske zveze“ tako trdno prepričani kakor moja malenkost. Da spoznavate potrebo „Jugoslovanske učiteljske zveze“ tako živo, kakor so živo spoznali potrebo tesnejšega združenja, tesnejše medsebojne zveze jugoslovanski umetniki, jugoslovanski književniki, jugoslovanski zdravniki, o tem sem trdno preverjen. (Res je!)

V slogi je moč!

In v tem geslu sloni slovanska prihodnost. To geslo nam bodi živ opomin k skupnemu našemu delovanju. In to geslo nam prinese spas, in našemu slovanskemu narodu rešitev iz one tisočletne sužnosti, ki ga je morila, da se ni mogel pospeti v sinje višave pravega napredka, prave svobode! (Dolgotrajno odobranje in ploskanje.)

* * *

Resolucija, ki je bila sprejeta koncem razgovora o ustanovitvi „Jugoslovanske učiteljske zveze“, se glasi:

Učitelji Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari, ki prisostvujejo I. srbskemu učiteljskemu kongresu, enodušno izrekajo željo, da bi se učvrstilo in organizovalo moralno edinstvo med južnoslovanskim učiteljstvom. Zategadelj pozivljajo vse navzoče, da razmišljajo, kako bi se ta ideja popularizirala, in pozivljajo začasni odbor, ki je vodil to posvetovanje, naj ukrene, da se leta 1907. ob velikih počitnicah skliče prvi južnoslovanski učiteljski sestanek, ki naj to idejo realizuje.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca vel. srpana 1906 K 189.496'30.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Važni sklepi.

Učiteljstvo šolskih okrajev Gornji grad in Vransko je imelo dne 11. avgusta t. l. v Mozirju svojo uradno skupščino. Poleg drugih točk sta bili na dnevnem redu tudi dve važni razpravi,

ki sta bili zaključeni s sklepi, katerih pomen je tolik, da jih ne smemo prezreti.

Posebno živahna debata se je vnela ob razpravi „Pravo in varstvo otroka s posebnim ozirom na šolsko mladino“. Po debati, ki so se je udeležili tovariši Šijanec, Kele, Knaflič, Korošec in poročevalec Simon Meglič, so bila sprejeta ta-le načela:

1. Učiteljevo delovanje izven šole bodi posvečeno v prvi vrsti osiroteli mladini; skrb za sirote in njih odgojo bodi vsakemu učitelju najplemenitejša dolžnost.

2. Da bo učiteljem mogoče to dolžnost uspešneje izvrševati, je treba delati na to, da bodo učitelji voljeni po vseh naših občinah v sirotinske odbore.

3. Ako pupilarna oblast postavi učitelja kaki siroti za varuha, naj si dotičnik prizadeva, svojo varuško dolžnost natančno in vzorno izvrševati.

4. Vsak šolski voditelj naj naznani sirotinskemu odboru, če je kateri njegovih učencev ali učenk osirotel — ter naj po možnosti predlaga primerne varuha.

5. Učitelj naj dela na to, da se zaniknim staršem, ako vsa svarila ne pomagajo, otrok postavnim potom odvzame ter izroči v varstvo sirotinskega odbora, kateri naj mu preskrbi tudi primerne varuha, ki bode skrbel za dobro odgojo otrokovo.

Ta načela so tolike važnosti, da so vredna vsega uvaževanja. Priporočamo vsemu učiteljstvu, da napravi ali pri uradnih svojih skupščinah ali pa pri zborovanjih svojih učiteljskih društev enake sklepe.

Predmet druge razprave je bil „Važnost negovanja telesne vzgoje šolske mladine.“

Zborovalci so sklenili:

1. Temelj vse vzgoje nam bodi resnica: Zdrava duša v zdravem telesu!

Da vzgojimo na duši in na telesu zdrave otroke, to smo dolžni sebi, narodu in človeštvu.

2. Učitelj naj v tem smislu vpliva na starše, naj te navaja k čistosti v obleki, jedi in stanovanju.

3. Da to doseže, naj poučuje učitelj stare in mlade, posebno pa starše o higijeni v hrani, stanovanju, obleki in snajenju svojega telesa; skratka: uči naj jih prav hoditi in dihati, se primerno hraniti, čisto stanovati in se oblačiti, ker če se bodo držali higijeničnih pravil, se izognejo mnogim in premnogim boleznim. Lažje je izogniti se bolezni, kakor izlečiti bolezen! To načelo treba ljudem vcepiti v glavo, zakaj če se ga bodo držali, si prihranijo mnogo bolečin, mnogo denarja in mnogo časa, kar pomeni neizmerno pridobitev narodnega bogatstva.

Tudi ti sklepi so vredni vseobčega upoštevanja, in učiteljstvu je le priporočati, da se tudi o tem vprašanju razgovarja ter potem posveti svoje moči v blaginjo človeštvu!

Nekaj o učiteljskih društvih.

(Dopis z Goriškega.)

V 28. številu „Učiteljskega Tovariša“ sem čital sestavek z zgornjim naslovom, le spodaj je bilo označeno, da je dopis s Štajerskega.

Umestno pa se mi zdi na podlagi tamkaj navedenih faktov navesti dejstva, ki so kriva, da hirajo učiteljska društva na Primorskem (kolikor mi je znano, vsaj dve na Goriškem) na neki neozdravljivi bolezni.

Če ni na zelenem Štajerskem dovolj zanimanja in navdušenja za učiteljska društva, na Goriškem ga je še manj. Mnogi so tako mlačni pri nas, da niti člani društva nočejo biti. Celo sramujejo se ga. Med temi abstinenti tvorijo ravno gospice kolegije precejšen odstotek. Seveda član (članica) društva neče biti, s kolegi in kolegijami ga je sram občevati, v duhovski, uradniški ali podobni družbi se pa dobro počuti. V dokaz tej trditvi navedem slučaj, znan mi iz lastne izkušnje. Učiteljsko društvo za neki okraj je imelo zborovanje v lepem kraju Goriškega. Vabila so se razposlala in zborovanje se je vršilo kakor navadno, a obiskovalcev je bilo jako malo. Po zborovanju se zberemo v gostilnici, da se nekoliko okrepčamo in osvežimo po delu. V gostilnici pa je sedel kolega s kaplanom iz vasi, kjer služi. Pridno sta častila Bachusa, a drugega menda nista znala. Na vprašanje po odsotnosti pri zborovanju pa se dotični kolega odreže, da ni vedel za zborovanje. Z zastopnikom cerkve je dalje tam sedel, a ni imel toliko takta, da bi prišel vsaj pogledat h kolegom, ki so kosili v bližnji sobani.

To je jasen dokaz kolegijalnosti in žal, da ni osamljen. To je stanovska zavednost in naprednost. Kar navaja cenjeni kolega s Štajerskega o sovraštvu med učiteljstvom na večrazrednicah, potrjujem lahko celotno glede Goriškega.

Dandanes mnogo govore o stiku med starši in šolo. Na dnevnem redu so obiteljski večeri, toda to so vse prazne besede, dokler vlada jo n. pr. na večrazrednicah opisane razmere. Saj se še učiteljstvo vidi le enkrat v mesecu o priliki mesečne konference, in še tedaj se ta izvrši po šabloni brez vsakega pomena za navzoče učiteljstvo. Gleda se le na to, da se izpolnijo tiste predpisane rubrike o nadzorstvu, uradnih spisih, predelani tvari in itd. Če pa navzoči voditelj reče le eno kritikujočo besedico navzočim (specijalno gospicam kolegijam), tedaj so vsi križi. Nikdar več ne dobi dotičnik usmiljenja v očeh teh vzvišenih ljudi. Potem govore v stikih med šolo in domom. Umestnejše bi bilo govoriti o stikih med učiteljstvom samim. Kako naj spravimo potem take elemente v učiteljsko društvo? Saj vendar ne znamo delati čudežev.

Če kažejo nekateri starejši kolegi svojo oblast nad mlajšimi podložniki nekoliko preosorno, moram glede naših razmer tako-le povedati. Nekateri hočejo biti všemogočni bogovi, ki se jim mora — ne glede na njih znanje — vse ukloniti. To pa zaraditega, ker so oni tako srečni, da je sv. Birokracij njih patron.

Ker prihajajo v družbo s c. kr. šolskimi faktorji in smejo celo z g. nadzornikom izpiti par kozarčkov, so oholi, češ, varujte se nas, mi lahko rečemo dobro besedo za vas uboge pare ali narobe! Celo tako daleč gre, da je učiteljstvo zaraditega razcepljeno. Eni obožujejo enega teh všemogočnejšev, drugi zopet drugega. V opoziciji proti tem so tisti, ki so toli možati, da ne krivijo hrbta nikomur. To je neovržna resnica, da nastajajo potem osebna sovraštva, ker so si ti ljubljenci in opozicionaleci v laseh, ko gre za pod-litev služb.

Obžalovati moramo, da je tudi nekaj mladih kolegov, ki so nekaki samostanci, katerim ni do nobenega bodisi kulturnega ali znanstvenega dela in napredka. Za učiteljske liste jim ni in celo o počitnicah rajši opravljajo razna dela, ki niso vselej za učiteljski stan častna, nego da bi sprejeli svoje kolege, ki pridejo slučajno skozi vas. Izgovarjajo se, da imajo nujno opravilo, tovariši pa gredo lahko svojo pot. Nobeno km-tiško opravilo ni za učitelja poniževalno. Toda kaj naj si misli ljudstvo o učiteljstvu, ko sam učitelj ne pogleda tovarišev, ki gre-to slučajno mimo. Tak kolega gotovo ne pride k zborovanju. Kaj naj išče tam? Saj pedagogika ni zauj. Tudi pri nas so celo starjši

kolegi, ki ne marajo iz osebnega sovraštva do predsednika ali do drugega člana društvenega odbora k zborovanjem. Če je na Štajerskem izstopil kolega iz učiteljskega društva zaradi lepopisne metode, je pri nas pa drugače. Če se blagajnik drzne opozoriti zanikneže na dolžnost plačevanja udnine, tedaj je ogenj v strehi. Član društva sede in spiše grajo odboru, pošlje (večkrat tudi ne) zastanek in izstopi kot nekak mučenik iz društva.

Glede predavanj omenjam sledeče: Nekteri vedno tožijo, da niso taka zborovanja, kot jih imamo, nič vredna in pozivljajo društveni odbor na delo.

Odbor seveda delaj, gotovo častna naloga. Drugi bodo pa spali. To je res lepa klasifikacija. Na učiteljsku smo se učili o učeči, poslušajoči in trpeči cerkvi. Tako naj bo pri učiteljih. Lepe razmere. Seveda: trpeči bomo vsi. Poslušali bodo tisti, ki so pri vsakem zborovanju, t. j. odbor in pest drugih rednih obiskovalcev. Učeči bodo zopet člani odbora. Ta je res lepa. Biti obenem učenik, trpin in poslušalec!

Polagam pa tistim (specijalno mladim) nezadovoljnejšem na sree:

Pero v roko, knjige na mizo, papir je cenó, pa sestavljajte tako pridno referate in poročila, kakor znate kritikovati, pa bo v naših društvih idealno življenje. Tedaj bodo člani res imeli kaj dobička od njih. Kolegijalnost se utrdi in duševno obzorje se razširi. Sem pa sodi značilna epizoda iz rednega zborovanja enega goriških učiteljskih društev. Marljiv kolega je sestavil krasen referat, ki je bil za mladi učiteljski naraščaj imenitne važnosti. Pri zborovanju so morali ta referat odložiti, ker ni bilo mladih tovarišev.

Glede vedenja udeležnikov pri zborovanjih se da napisati tudi marsikatera pikra. Med referiranjem, v važnih momentih ostavljati sobo in hoditi kadit, vendar ni umestno.

Čast pa starejšim v službi osivelim kolegom. Premnogih zborovanj so se udeležili, ali sobe ne zapuste ves čas zborovanja. Na njih se zgledujte!

Preden zaključim to svoje opazovanje, dodajam še eno točko, ki se je ni dotaknil štajerski kolega.

Kakor se morajo „Zavezini“ listi boriti z gmotno bedo, tako se bore tudi naša društva (vsaj eno) s pomanjkanjem denarnih sredstev. Članarina zastaja, da je sramota.

Po nekem zborovanju v nekem okraju je vladalo celo ogorčenje nad blagajnikom društva in enim drugim kolegom, ki je pobiral članarino za „Šolsko Matico“. Kdaj pa je lepša prilika kakor pri zborovanjih, da vplača učitelj tribut na oltar svoje organizacije!

Če pa blagajnik vedno ne trka in ne prosjači, mu očitajo, ko naraste neplačana vsota, da je krivičen, da je preveč, da jih je moral prej opomniti itd.

Navedena fakta so rak-rana učiteljske organizacije. Težko bolezen premaga le energično postopanje.

Kdor ne misli biti pravi član učiteljskega društva, je bolje, da ga ni.

Spominjam se na članek „Disziplin“ v letošnjem „Ueberallu“ (vojaškem listu), kjer govori o nepokorščini in o nje vzrokih ter zaključuje: „Das rein persönliche Mitleid darf nie so weit gehen, daß man das ganze vergißt, um dessen willen die Strafen unbedingt hart sein müssen“.

Slovensko in za naše razmere prirojeno naj se glasi: Ne preveč ozirov! Kdor ne izpolnjuje svojih dolžnosti kakor član učiteljskega društva nima ničesar iskati v društvu!

Sklepam. Upam, da niso te besede glas vpijočega v puščavi. Ako pa se bodo nekatere učiteljske osebe tako ostentativno

izogibale društev in mu izpodkopavale ugled, tedaj moramo poskrbeti, da se jih iznebimo.

Če se pa ne strinjate z društvenimi načeli, tedaj na dan z argumenti! Zakulisno obrekovanje in posmehovanje pa kaže le ignoranco.

Spoznavaj se, prevladuj se in požlahtnуй se! Ne bodimo malenkostni, ampak v slogi delujmo za svoje ideale!

Književnost in umetnost.

Učne slike iz zemljepisja. Vojvodina Kranjska. Uredil Anton Maier. S 3 zemljevidnimi obriski. V Ljubljani, 1906. Založil L. Schwentner. Cena: broš. 2 K, eleg. vez. 2 K 50 h. — To je lepa priročna knjiga, ki bo brez dvoma vrlo služila svojem namenu. Z njo je slovenska metodiška literatura dobila hvalvreden priradek. Posamezne učne slike so sestavili ljubljanski učitelji in učiteljice: gdč. Šerčeva, m. Hildegarda Leban, gospa Olga Koban, s. Eleonora Mantuani, s. Justina Martinčič, gg. Matija Jauzežič, Franc Marolt in Franc Gabršek. Vsem tem gre priznanje za uspešno delo na metodiškem polju.

Šola in dom. V „Učiteljski tiskarni“ izide v kratkem brošurica „Šola in dom“. Cena 12 h. Naroča se pri podpisancu. Tovariši! Naše delo in naš uspeh v šoli in izven šole je odvisen od našega ugleda. Dolžnost naša je, čuvati in večati si ga, zlasti sedaj, ko nam ga gazijo na vseh koncih in krajih.

Naše delo je plemenito, naš stan vzvišen! Ta resnica mora prešiniti naše ljudstvo, zaiti mu v meso in kri! Na to delati je dolžnost vsakega učitelja. Dobro bi bilo, da bi imeli list, ki bi ljudstvo učil, kolike važnosti je vzgoja in pouk!

Dokler takega lista ne dobimo, pomagajmo si z letaki.

Uporabimo vsako sredstvo, ki se nam ponuja, in ne držimo križem rok. Vsak učitelj naj bi za svoj razred naročil toliko izvodov te brošurice, kolikor otrok ima, da dobi vsak oče ali vsaka mati po 1 izvod. Kakor rečeno, ima brošurica namen, dvigniti naš ugled, spojit v ožjo zvezo šolo in dom, zbuditi zanimanje za vzgojo in pouk. Upam, da bo vsaka šola naročila to ceno in važno brošurico. Ivan Štrukelj, učitelj na Bučki.

Nagrobnice. Uredil Frančišek Marolt, učitelj. Cena vezanemu izvodu 1 K 40 h, s poštnino 1 K 50 h. V Ljubljani, 1906. Izdal in založil ureditelj. — Glavni namen te zbirke, ki obsega 26 nagrobnic, je, da se ustreže pevskim društvom, ki bi poleg že znanih nagrobnic rada pela nekaj novih in da dobe namesto slabo in napačno pisanih glasov s čestokrat različnim besedilom partituro z enotno urejenim besedilom. Temu namenu zbirka popolnoma ustreza. Priporočamo jo tovarišem pevcem, ki jo bodo večkrat rabili. Pripeti se, da umrje tovariš, ki mu je treba zapeti nagrobnico, a not ni. Tedaj se vtakne zbirka v žep, in pevec je pripravljen za nastop. Izdajatelj je založil knjigo le v 500 izvodih, prodal pa je doslej le 58 izvodov. Naj učiteljstvo vpliva pri pevskih društvih, da si naroče knjigo, da ne bo imel tovariš izdajatelj še gmotne škode.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 8. — Tovariš Anton Arko priobčuje na uvodnem mestu znamenito razpravo „Pouk v gluhonemnicah“. — V obrano napram odgovoru g. dr. Tominška je napisal g. Matija Heric članek „Veljavnost Kernove teorije o predikatu „biti“ je dokazana“. — Prof. J. Kožuh objavlja temeljit spis: „Kako je narisati šolsko okrožje na šolsko tablo?“ — Tovariš Anton Leban govori o uvaževanja vrednem članku o „Šolskih boleznih“. Jako inštruktiven je članek „O šolskih hranilnicah“, kjer je govor o belgijskem, švicarskem, nemškem, francoskem, angleškem, italijanskem, ameriškem, avstralskem, ogrskem in avstrijskem sestavu. — „Književno poročilo“ prijavlja več ocen novjših knjig in časnikov. — „Razgled“ seznaja čitateljstvo o mnogovrstnih pojavih na šolskem polju.

Vestnik.

† Jan Lego. Dne 17. t. m. je umrl v Pragi najiskrenejši prijatelj slovenskega učiteljstva — Jan Lego, star 73 let. Jan

Lego je bil častni član „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ in mnogih drugih slovenskih društev. O tem velikem rodoljubu izpregovorimo še obširneje. Za danes ključemo: Slava njegovemu spominu!

Imenovan je za glavnega učitelja na e. kr. učiteljskišči v Ljubljani g. Martin Sinkovič, doslej profesor na II. državni gimnaziji v Ljubljani.

Umril je dne 16. t. m. v Toplicah pri Zagorju ondodni nadučitelj, tovariš Konrad Mally, po dolgi, mučni bolezni. Pokosila ga je učiteljska bolezen — sušica. Naj počiva v miru!

Umrila je v cvetju svojih let dne 15. t. m. v Radohovi vasi učiteljica Helena Zajčeva, hči tovariša nadučitelja Josipa Zajca. Naše iskreno sožalje!

Pri okrajni učiteljski skupščini za okraja Gornji grad in Vransko, ki govorimo o nji tudi na drugem mestu, je predaval tovariš Kramar, učitelj na Vranskem, o vajah sluha in glasu na ljudski šoli in o uvedbi petja po notah. V svoji razpravi je predavatelj pojasnil velik pomen petja v človeškem življenju. Petje nas blaži, navdušuje in povzdiguje nad vse pozemeljske nadloge. Slovenski narod rad poje, in skrbeti moramo za to, da bo še rajši pel. Pesem naj ga dviga v višje sfere, naj mu očisti dušo grdih strasti in naj napravi iz vsakega Slovenca dobrosrčnega človeka, vnetega za vse dobro, blago in pravo. Zato moramo širiti smisel za petje v narodu in sejati ljubezen do lepe pesmi v sprejemljiva otroška srca. Zato naj skrbi šola, in učitelj naj tej plemeniti nalogi posveti svojo pozornost, ljubezen in skrb. Da bo pa dosegal večje in trajnejše uspehe, naj postopa pri tem pouku po načelih, ki mu jih predpisuje nova veda.

Poročil se je 10. t. m. tovariš Anton Kukovič, nadučitelj na Polensaku, z gdč. Rožico Frasovo od Sv. Andreja v Slov. goricah. Čestitamo!

Novi šoli. V Javorju pri Idriji začno zidati šolsko poslopje za enorazrednico, v Poljanah pri Škofji Loki pa poslopje za trirazrednico.

Javno ljudsko knjižnico so ravnokar ustanovili v Radovljici. Svoje prostore ima v občinski pisarni.

V I. razred novootvorjene deške meščanske šole v Postojni se je vpisalo 35 učencev.

Udeležniki pomladanskega kurza na Grmu so uložili prošnjo za zvišanje podpore, ker jim s podporo 4 K na dan v Novem mestu pri sedanjih draginjah ni bilo mogoče živeti. Preteklo je že pet mesecev, a dotična uloga še ni rešena. Jesenski kurz je pred pragom; rešitev prošnje je jako nujna, ker se učitelji s podporo 4 K ne morejo kurza udeležiti.

Državni zakon v ljudskih šolah z najvažnejšimi izvršitvenimi predpisi. Po posredovanju državnega poslanca dr. Ploja je izšel ta zakon tudi v slovenskem jeziku, na kar opozarjamo učiteljstvo in krajne šolske svete.

Svetovna razstava na Japonskem. Leta 1912. namestavajo Japonci prirediti v Tokiju veliko svetovno razstavo. Radovedni smo, koliko učiteljev pošlje avstrijska učna uprava tjakaj.

Peti mednarodni kongres proti tuberkulozi so otvorili 6. t. m. v Hagu. Kongresu predseduje Francoz Bourgeois.

Uspeh koroških utrakvističnih šol. Prijatelj nam je poslal na ogled to-le klasično pričo plodonosnega delovanja koroških utrakvističnih šol:

Korpitsch am 7./9.

Ich teile innen mit das ich den Kas nuhr bei Bahner gekauft es sind 3 Kühlo Kühlo kostet 70 Kraizer dei Post pohlto 79 heler Sume 3 fl 58 die adrese Simon Walluschnig beim Müggitsch in Korpitsch Post Rigersdorf Kärnten mit grus S. Wa. — Temu pismu ni treba nobenega dostavka.

Koliko stanejo vojaške vaje? Na letošnjih vojaških vajah pri Tešinu je bilo okroglo 63.000 vojakov. Na dan stane vsak vojak 2 kroni, to iznaša za 28 dni 56 kron za vsakega vojaka, a za vseh 63.000 skupno 528.000 kron. Potem so še stroški za prevažanje, streljivo, poljske odškodnine, kar znaša vse 14 milijonov kron. Skupno stanejo vojaške vaje nad 17 in pol milijonov kron. Ali bi ne bilo koristnejše, ko bi ta denar žrtvovali za šolstvo?

Lurd, znani romarski kraj na Francoskem, namerava francoska vlada zapreti.